نگاه بیرون

ترامپ، ایران و انتخابات آمریکا

● **ایرنا:** مدیر بخش خاورمیانه و آسیا-اقیانوسیه اندیشکده «بنیاد خاورمیانه» گفت تلاش رئیس‌جمهوری آمریکا برای تمدید تحریم تسلیحاتی ایران در اصل نمایش قدرتی به طرفداران خود برای تثبیت پایگاه انتخاباتی است.

«جان کلابرسه» درباره تلاش رژیم ترامپ برای جلوگیری از پایان دوره ممنوعیت تسلیحاتی ایران و اجرای سازوکار ماشه شورای امنیت اظهار کرد نمی‌توان درک کرد آمریکا بر چه اساسی می‌خواهد اعضای دیگر شورای امنیت را قانع کند که ایران برجام را زیر پا گذاشته است و باید تحریم‌های پیشین را دوباره بازگرداند. همان‌طور که می‌دانید، در هجدهم اردیبهشت ۹۷، دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا، یک دستور ریاستی با عنوان «پایان مشارکت ایالات متحده در برجام و انجام اقدامات تازه برای مقابله با نفوذ مضر ایران و بستن راه ایران به سوی جنگ‌افزار هسته‌ای» را امضا کرد.

این استاد دانشگاه آمریکا اضافه کرد: تا آنجایی که من متوجه می‌شوم، این دستور پایه «خروج رسمی» ایالات متحده از برجام را تشکیل داد و راه را برای بازگرداندن تحریم‌های یک‌جانبه و فشار آمریکا بر دیگران برای پیروی از این تحریم‌ها هموار کرد.

ایرنا پرسید که از منظر حقوقی، اینکه حدود یک ماه پیش، وزیر خارجه آمریکا پیگیر تهیه سندی شده است که ادعا می‌کند آمریکا در توافق هسته‌ای «یک کشور عضو» باقی مانده است را چگونه می‌توان توضیح داد.

کلابرسه پاسخ داد: ... به نظر من دولت ترامپ به دو دلیل تلاش می‌کند که این موضوع را پیش ببرد؛ نخست اینکه می‌خواهد از آن به‌عنوان ابزاری برای تمدید ممنوعیت تسلیحاتی ایران استفاده کند و دوم اینکه از آن به‌عنوان یک ابزار سیاسی برای بهره‌برداری داخلی سود ببرد تا به بخشی از پایگاه انتخاباتی خود نشان دهد که به تعهدات گذشته خود پایبند است.

این کارشناس امور بین‌الملل افزود: با توجه به نکته نخست درباره ادامه ممنوعیت تسلیحاتی، به نظر می‌رسد دولت ترامپ تلاش دارد دولت‌های مشارکت‌کننده در برجام را با خود همراه کند تا آنها از تمدید این ممنوعیت، در شورای امنیت پشتیبانی کنند.

کلابرسه ادامه داد: اگر آنها به خواسته آمریکا تن ندهند و این کار را نکنند، چالش تهدیدآمیز بعدی این خواهد بود که ایالات متحده می‌تواند و حق خواهد داشت که خواستار اجرائی‌شدن سازوکار ماشه شود. بعید است چین یا روسیه با تمدید ممنوعیت تسلیحاتی متعارف ایران همراه شوند. اعضای اروپایی دائم شورای امنیت - انگلیس و فرانسه - احتمالا امیدوار هستند که مسکو یا پکن مانع از عملی‌شدن این تلاش (آمریکا) شوند.

عضو اندیشکده بنیاد خاورمیانه تأکید کرد: بر اساس برجام، ایالات متحده باید نخست نشان دهد که دلیل انکارناپذیری برای «سازوکار ماشه» وجود دارد. به باور من، هیچ مدرک مشخصی مبنی‌بر عدم پایبندی ایران به برجام وجود ندارد. بنابراین، درک این موضوع دشوار است که واشنگتن چگونه می‌خواهد ادعای خود را پیش ببرد و به کرسی بنشاند.

کلابرسه جنبه داخلی تلاش دولت ترامپ برای تمدید ممنوعیت تسلیحاتی ایران را مهم دانست و گفت: این موضوع بُعد سیاست داخلی، به‌ویژه در گرماگرم فصل انتخابات ایالات متحده را نیز دارد. رئیس‌جمهوری ترامپ و پمپئو، وزیر خارجه وی، مدتی است که در موضع دفاعی قرار گرفته‌اند. مانور آنها برای تمدید ممنوعیت تسلیحاتی و بازگرداندن فوری تحریم‌های شورای امنیت، تلاشی برای خروج از لاک دفاعی و بالابردن جایگاه داخلی و تثبیت پایگاه انتخاباتی آنهاست.وی با بیان اینکه طی چند هفته گذشته، ترامپ در داخل و خارج به چند مانور دست زده است، اظهار کرد: وی از مأموران پلیس پشتیبانی کرده است، با یک کتاب مقدس در جلوی یک کلیسای تاریخی که در جریان اعتراضات آسیب دیده بود، ظاهر می‌شود و خواستار تسریع در تأیید انتصاب قضات محافظه‌کار شده است... به نظر می‌رسد که نتیجه کار چندان از منظر سیاست داخلی اهمیتی در برابر ارزش روند تلاش برای تمدید ممنوعیت‌های ایران نداشته باشد. اگر رویکرد دولت ترامپ برای تمدید ممنوعیت تسلیحاتی یا بازگرداندن تحریم‌های ایران موفق شود، می‌تواند اعلام «پیروزی» کند.وی خاطرنشان کرد: در صورت عدم موفقیت، ادعا خواهد کرد که تمام تلاش خود را به کار برده است، اما کشورهای رقیب و متحدان ناتوان آمریکا، آن را ناکام گذاشتند.این تحلیلگر مسائل بین‌الملل درباره برخی اظهارات مبنی‌بر اینکه کاخ سفید به دنبال غیرممکن‌کردن بازگشت احتمالی رئیس‌جمهوری بعدی به برجام است، هم گفت: در مورد اینکه آیا ممکن است بایدن به برجام بازگردد، من چندان مطمئن نیستم. کلابرسه افزود: شاید تیم او تلاش کند که روی لبه برجام حرکت کند، به این معنی که راهی برای بازگشت به آن مطرح کند و هم‌زمان خواستار تجدیدنظر در آن و گسترش دامنه مذاکرات فراتر از مسئله هسته‌ای شود.

تاجر کلمبیایی به درخواست آمریکا بازداشت شد

دستگیری مسافر ونزوئلا به ایران

دوستی با ایران و ونزوئلا برای تاجر کلمبیایی دردسر شد. آمریکا این تاجر کلمبیایی را که الکس ساب موران نام دارد، درحالی‌که قصد داشته برای تهیه مواد غذایی به ونزوئلا کمک کند، در یک جزیره کوچک آفریقایی دستگیر کرده است.برخی منابع گفته‌اند که این تاجر راهی ایران بوده؛ ولی تا زمان تنظیم این گزارش، مقامات ایران چنین خبری را تأیید نکرده‌اند. خبرگزاری فرانسه در گزارشی نوشته تصور می‌شود الکس ساب موران، بازرگان کلمبیایی، رابطه نزدیکی با نیکلاس مادورو، رئیس‌جمهور ونزوئلا، دارد. او در کشور «دماغه سبز»- مجمع‌الجزایری کوچک در غرب آفریقا- بازداشت شده است. او با هواپیمای شخصی خود راهی ایران بوده.وزارت دادگستری آمریکا اعلام کرد که مقامات مجمع‌الجزایر «کیپ ورد» (دماغه سبز)، الکس ساب موران، یک تاجر نزدیک به رئیس‌جمهور ونزوئلا را بازداشت کرده‌اند. او در هنگام توقف در این مجمع‌الجزایر بازداشت شده است. این تاجر کلمبیایی که در زمینه قراردادهای یارانه غذای ونزوئلا فعالیت می‌کرده است، به اتهام پول‌شویی و فساد تحت پیگرد دادگستری آمریکا بوده است.او در حالی بازداشت شده که چند هفته قبل نیز پنج نفتکش ایرانی برای تأمین بنزین ونزوئلا راهی پالایشگاه‌های این کشور شدند.

خبرگزاری فرانسه نیز به این نکته اشاره کرده و نوشته «بازداشت این تاجر چند هفته پس از ورود نفتکش‌های ایرانی به ونزوئلا و ناکامی آمریکا در توقف این کشتی‌ها انجام شده است. منابع آمریکایی می‌گویند ونزوئلا بهای سوخت دریافتی از ایران را با طلا می‌پردازد. سفیر ایران در کاراکاس معامله سوخت با طلا را تکذیب کرده است.انتقال سوخت از ایران به ونزوئلا که با همراهی کشتی‌های نظامی ونزوئلا با نفتکش‌های ایرانی انجام شد، از طرف مقام‌های دو کشور به‌عنوان دستاوردی مهم ستایش شد و نیکلاس مادورو، رئیس‌جمهور ونزوئلا، گفت برای تشکر شخصا به ایران خواهد رفت. دراین‌حال برخی منابع مدعی شده‌اند الکس ساب موران با هواپیمای شخصی خود راهی ایران بوده است».اواسط خرداد که نفتکش‌ها یک‌به‌یک در حال رسیدن به آب‌های ونزوئلا بودند، معاون اقتصادی وزیر خارجه ایران گفت که «در صورت درخواست ونزوئلا همکاری‌های ایران و آن کشور در بخش‌های مختلف ادامه خواهد داشت. ... ونزوئلا یکی از بازارهای خوب برای تولیدات پایین‌دستی و نفت ما به شمار می‌رود و درصورتی‌که متقاضی باشند، می‌توانیم در بخش‌های مختلف این همکاری‌ها را ادامه دهیم. ونزوئلا درخواست تعمیر تأسیسات خود را از جمهوری اسلامی ایران و به دست متخصصان کشورمان داشته که این موضوع در حال بررسی است».

به گزارش رویترز، الکس ساب موران، یک شهروند کلمبیایی که پاسپورت ونزوئلایی نیز دارد، قراردادهایی را برای کسب منابع برای برنامه یارانه غذا زیر نظر دولت نیکلاس مادورو، رئیس‌جمهور ونزوئلا، به دست آورد. آمریکا سال گذشته ساب را به پول‌شویی متهم کرد و او را به خاطر قراردادهای غذایی‌اش تحریم کرد؛ قراردادهایی که مقامات آمریکایی آنها را به‌عنوان یک کلاهبرداری طراحی‌شده برای ثروتمندکردن ساب و مادورو توصیف کرده‌اند.نیکول ناواس آکسمن، سخنگوی وزارت دادگستری آمریکا، بدون ارائه جزئیات در بیانیه‌ای گفت: ساب براساس اخطار قرمز پلیس اینترپل که با توجه به کیفرخواست آمریکا برای او صادر شده بود، بازداشت شد.

به گزارش فارس، وزارت خارجه ونزوئلا در بیانیه‌ای اعلام کرد ساب در زمان بازداشت به‌عنوان «نماینده» دولت این کشور در حال تجارت برای تهیه غذا، دارو و دیگر کالاهای بشردوستانه بود تا به مردم این کشور آمریکای جنوبی برای مقابله با همه‌گیری کرونا کمک کند. این وزارتخانه، اقدام یادشده را «بازداشت خودسرانه» و ناقض قوانین بین‌المللی خواند و از دولت کیپ ورد خواست ساب را آزاد کند.

وزیر خارجه ایران به ترکیه رفت

آغاز دوباره گفت‌وگوهای مثلث آستانه

روح‌اله نخعی: بعد از چند ماهی که نشانه‌های کوچک و بزرگ تنش بین ایران و ترکیه نمایان شده‌اند، وزیر خارجه ایران روز گذشته به استانبول رفت تا با مقامات ترکیه دیدار و گفت‌وگو داشته باشد. محمدجواد ظریف در حالی راهی ترکیه شد که سفر به روسیه را در برنامه بعدی‌اش دارد. همچنین قرار بود هم‌زمان با سفر ظریف، سرگئی لاوروف، همتای روسی او نیز راهی ترکیه شود؛ اما برنامه سفر او لغو شد. سرگئی شویگو، وزیر دفاع روسیه، نیز به ترکیه رفته است. وزارت امور خارجه ترکیه در یک بیانیه جزئیاتی درباره سفر وزیر امور خارجه ایران به استانبول و مذاکرات دوجانبه او با مقامات ترکیه ارائه کرد. وزارت امور خارجه ترکیه اعلام کرد: «وزیر امور خارجه ایران روز یکشنبه برای مذاکراتی دوروزه به استانبول خواهد آمد و روز ۱۴ و ۱۵ ژوئن در ترکیه خواهد بود». در ادامه این بیانیه آمده است: «در این دیدار، تمام جنبه‌های روابط دوجانبه‌مان مورد بحث قرار خواهد گرفت و بر سر مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی تبادل نظر خواهد شد». سفر به ترکیه دومین سفر خارجی ظریف در سال جاری و پس از سفر به سوریه است. شیوع کرونا که موجب لغو سفرها و برهم‌خوردن برنامه‌های دیدارها شد، مانع از سفرهای این‌چنینی شده بود.سفر وزیر خارجه ایران به ترکیه و روسیه در حالی انجام می‌شود که موضوع سوریه همچنان مهم‌ترین مسئله گفت‌وگوها بین سه کشور است. درعین‌حال برخی کارشناسان معتقدند پس از عبور از چالش‌های پیشین، در وضعیت فعلی و درباره آینده سوریه بین سه کشور اختلاف نظرهایی وجود دارد. برجسته‌ترین این اختلافات شاید رویکرد خاص ترکیه در مسائل مرز مشترک با سوریه و اقداماتی است که بدون رضایت طرفین در این زمینه انجام داده است. اقدامات ترکیه در این زمینه در ماه‌های اخیر باعث چالش‌های نسبتا مستقیمی با ایران نیز شده است. اواسط اردیبهشت، دو شهروند کُرد ایرانی از اهالی اشنویه در منطقه مرزی ایران با عراق هدف پهپادهای ترکیه قرار گرفتند. به‌تازگی نیز ادعای وزیر کشور ترکیه در این زمینه باعث ایجاد نگرانی‌هایی شده است. سلیمان سویلو مدعی شده بود نیروهای پ‌ک‌ک در ماکوی ایران حضور دارند و گفته بود درصورتی‌که ایران با آنها مقابله نکند، ترکیه خود اقدام خواهد کرد. البته روز شنبه یک مقام نظامی ایران، این ادعا را تکذیب کرد. به طور کلی به نظر می‌رسد چشم‌اندازی که سه کشور از آینده سوریه در نظر دارند، همخوانی دقیقی با هم ندارد. حملات نظامی که از سوی ترکیه به خاک سوریه انجام شده، نمونه‌های مشخصی از رویکرد یک‌جانبه ترکیه و نگرانی دولت این کشور از نحوه مواجهه ایران، روسیه و سوریه با مسئله کردهاست که برای رجب طیب اردوغان اهمیت ویژه‌ای دارد. موفقیت اردوغان در اقناع دولت آمریکا برای کناره‌گیری از منطقه شمال سوریه و بازشدن دست ترکیه برای حملات به این مناطق در راستای همین دغدغه‌های دولتی انجام شد که برنامه خودش را برای آینده کردها در منطقه دارد.

عکس: ایرنا

نشانه شدت‌گرفتن این اختلافات در یکی از اظهارنظرهای دستیار ارشد وزیر امور خارجه ایران در امور ویژه سیاسی دیده شد؛ زمانی که اواخر اردیبهشت و در دیداری با عدنان حسن محمود، سفیر سوریه در تهران، با تأکید بر حمایت قاطع جمهوری اسلامی ایران از سوریه در مبارزه با تروریسم تصریح کرد که همکاری‌های راهبردی روسیه، سوریه و ایران در راستای مبارزه با پدیده شوم تروریسم و رایزنی‌های جاری سه کشور برای حل سیاسی بحران سوریه، تداوم خواهد یافت. او البته در ادامه بر اهمیت تداوم فعالیت‌ها و همکاری‌های مشترک ایران، روسیه و ترکیه در قالب روند آستانه را مورد تأکید قرار داد. از قلم انداختن نام ترکیه در موضوع مبارزه با تروریسم در این زمینه به نظر نکته درخورتوجهی است؛ به‌ویژه آنکه «مبارزه با تروریسم» بهانه اقدامات نظامی ترکیه در منطقه بوده که مخالفت ایران، روسیه و سوریه را به همراه داشته است.درعین‌حال، سفر وزیر خارجه ایران به ترکیه و سپس به روسیه در شرایطی انجام می‌شود که برخی معتقدند فشارهای سیاسی، بحران ناشی از شیوع کرونا، مشکلات اقتصادی و اختلافات باعث شده است نقش‌آفرینی ایران در سوریه نیز با چالش‌هایی مواجه شود. به طور خاص، ترور سردار سلیمانی به‌عنوان فرمانده نیروهای قدس از عوامل این موضوع دیده می‌شود. سفر وزیر خارجه ایران به ترکیه و روسیه در این برهه را می‌توان نشانه جدی کلیدخوردن دوباره گفت‌وگوهایی دانست که به خاطر کرونا روی زمین مانده بودند و حال ظریف می‌رود تا مشخص کند رابطه تهران، آنکارا، مسکو و دمشق، از این به بعد در چه مسیری می‌تواند ادامه پیدا کند.

محمدعلی دستمالی، کارشناس مسائل منطقه:

در تحولات آتی، نقش همه شرکای آستانه به یک اندازه نیست

سفر آقای ظریف در شرایطی انجام شده که ایران و ترکیه در همه سال‌های این دولت، علاوه بر همکاری، چالش‌های کوچک و بزرگی هم داشته‌اند. چشم‌انداز این سفر در این شرایط را چطور می‌بینید؟

پیش از هر چیز باید بگویم ایران و ترکیه دو کشور خاص، عجیب و غریب و قدرتمند منطقه هستند و از بسیاری جهات شباهت‌ها و اشتراکاتی می‌بینیم که موجب می‌شود پتانسیل‌های توسعه و تقویت روابط بیشتر و بیشتر شوند. ما در مورد دو کشور اسلامی صحبت می‌کنیم که هر کدام ۸۳ میلیون نفر جمعیت دارند، دو کشوری که دارای پیشینه تاریخی امپراتوری‌های قدرتمند و فرهنگ و ادبیات غنی هستند، دو کشور با تکثر و تنوع قومی و مذهبی و در عین حال دو قدرت رقیب همدیگر هستند. اما در کنار این همه شباهت، بدون تعارف باید گفت تفاوت‌های جدی نیز داریم. تفاوت‌های ما فقط در فاز دین و شیعه و سنی نیست، در تفاوت و تنازع منافع است. به ویژه در حوزه مهم و حساسی همچون سوریه که تا همین جای کار اگر در صورت هم چنگ نینداخته‌ایم، از سر دوراندیشی، حسن هم‌جواری و ظرافت و هنرمندی در حفظ روابط است. در نتیجه در این شرایط حساس که تصور می‌رفت پرونده سوریه اهمیت پیشین خود را از دست داده، می‌بینیم که هنوز هم تفاوت‌ها و تضادهای قابل توجهی وجود دارند و سفر جناب ظریف به استانبول حاوی این پیام است که به محض ورود به شرایط نسبتا عادی پساکرونا اولویت ما این است که با مقامات ترکیه دیدار کنیم و قاعدتا فقط در مورد سوریه مذاکره نمی‌کنیم و حرف‌های دیگری نیز داریم که شاید مهم‌ترین آن، مباحث تجاری و همکاری اقتصادی است. تصور بنده این است که در هر دو دوره دولت روحانی، یکی از توفیقات دستگاه دیپلماسی کشور ما این بود که با وجود آنکه با ترکیه در پرونده سوریه اختلاف نظرهای جدی داریم، اما هنر آن را داشته‌ایم که اجازه ندهیم این تفاوت رویکردها به دیگر حوزه‌های همکاری‌مان آسیب بزند. ما و ترکیه بنا به بسیاری از دلایل تاریخی، جغرافیایی، قومی، فکری و فرهنگی، باید تلاش کنیم تحت هر شرایطی اجازه ندهیم رابطه سرد و منجمد شود. البته تمایل دارم به این نکته نیز اشاره کنم که با توجه به بحران اقتصادی بسیار جدی کنونی که در سوریه در جریان است و نیز با توجه به مجاورت جغرافیایی ترکیه و سوریه و برخی فاکتورهای دیگر، آنکارا برای رسیدن به نتایج مطلوب، شانس و مجال بیشتری دارد اما در هر حال، دست و پای ایران نیز بسته نیست و می‌توان به سناریوهایی اندیشید که بر مبنای آن، ایران و ترکیه با وجود همه رقابت‌های پیدا و پنهان، دوست و همکار هم بمانند.

وزیر خارجه ایران پس از ترکیه بناست به روسیه برود. با توجه به تفاوت دیدگاه‌هایی که در مسئله سوریه بین سه کشور ایجاد شده، فکر می‌کنید این گفت‌وگوها به چه شکل پیش بروند؟

مسئله ادلب، معضلی نیست که بشود به سادگی از کنار آن گذشت. متأسفانه ماهیت بحران سوریه و شرایط سخت و دشوار این کشور و همچنین موازنه قدرت کشورهای مرتبط با این بحران، شرایطی فراهم آورده که عملا در موضوعات حساس، تعلل و وقفه دیده می‌شود و نمونه بارز آن هم، همین مسئله ادلب است. ایران، روسیه و ترکیه در دورانی که دونالد ترامپ و تیم پمپئو و جیمز جفری عملا در سوریه بلاتکلیف بودند، در آستانه به شکل خوبی با هم کار کردند و توانستند بر بحران سوریه اثر جدی و مستقیم بگذارند. اما هر تحلیلگری که بویی از واقع‌بینی برده باشد، به خوبی می‌داند که این سه کشور در میدان سوریه در مورد تمام ابعاد پرونده نه تنها با همدیگر هم‌نوا نیستند، بلکه الزاما منافع مشابه و منطبق با هم ندارند. چیزی که در این مورد می‌تواند محل تأمل و مداقه مسئولان ما باشد، این است که ترکیه و روسیه در مسئله ادلب اختلاف نظرهایی دارند اما معاملات بزرگی همچون خط گاز ترک استریم، ساخت نیروگاه هسته‌ای، همکاری اردوغان و پوتین در لیبی، تعامل دفاعی و مبادلات تجاری ۲۳ میلیارد دلاری، موجب آن می‌شود که زمینه توافق و سازش بین آنکارا و مسکو بیشتر باشد و کارت‌های متنوعی روی میز بگذارند.

وزیر کشور ترکیه اخیرا درباره حضور نیروهای پ‌ک‌ک در ماکو ادعایی کرده و از احتمال اقدام ترکیه در این زمینه گفته بود. این مسئله فکر می‌کنید تا چه حد باعث چالش بین ایران و ترکیه شود؟

حرف‌های سلیمان سویلو بجا نبود، بسیار ناشیانه و خام صحبت کرد. ایشان ظاهرا برای لحظاتی فراموش کرد که اولا وزیر کشور است و نه وزیر امور خارجه و دوم اینکه وقتی در مورد همسایه‌ای همچون ایران حرف می‌زند، باید به خاطر داشته باشد که این کشور با تمام قدرت علیه شاخه ایرانی پ‌ک‌ک یعنی پژاک جنگیده است و دلیلی ندارد که مرز به روی آنان بگشاید یا اینکه حضورشان را نادیده بگیرد و چشم‌پوشی کند. با شناختی که از سویلو دارم، فکر می‌کنم حرفی که در مورد ماکو بر زبان آورد، حرف نظام سیاسی و دولت ترکیه نیست و بیشتر به دنبال خودنمایی داخلی و رسانه‌ای بود و بعید می‌دانم چنین اظهاراتی در روابط کلان ما خلل جدی ایجاد کند.

با توجه به رقابت‌ها و اختلافات، چشم‌انداز روند آستانه را چطور می‌بینید؟

در دنیای دیپلماسی و مذاکره، هر هدفی تقویم و روندی دارد و باید به نقطه‌ای برسد. چنین قاعده‌ای، هم برای ژنو صدق می‌کند، هم برای روندهای دیگر. بنابراین روند آستانه هم نمی‌تواند الی‌الابد ادامه پیدا کند. باید در مورد فاز نهایی و فینال تحولات سیاسی سوریه به یک جمع‌بندی نهایی رسید. همه در زبان و ادبیات دیپلماتیک، از درِ تعارف داخل می‌شوند و می‌گویند این ملت سوریه است که باید سرنوشت کشورش را تعیین کند. اما خب از کدام ملت صحبت می‌کنیم؟ لذا شرکای آستانه باید در مورد مسائل مهمی همچون ادلب، مخالفان، تروریست‌ها، تدوین قانون اساسی، انتخابات و بشار اسد به نتایج روشنی برسند.

یک مسئله که به نظر چالشی بین ایران و ترکیه ایجاد کرده مسئله برخورد ترکیه با کردهاست. اختلافات ترکیه با کردها به کجا خواهد کشید؟

شخصا معتقدم که هیچ کدام از حملات ترکیه به شرق و غرب فرات، هیچ‌گونه مشروعیت سیاسی و حقوقی و امنیتی ندارد و قابل توجیه نیست. اما تمایل دارم به این واقعیت نیز اشاره کنم که کردها در شمال سوریه مرتکب خطای بزرگی شدند که همانا کشاندن جنگ پ‌ک‌ک و ترکیه به مناطق خودشان بود. احزاب و نهادهای اقماری پ‌ک‌ک در شمال سوریه راه بر فعالیت دیگر احزاب کُردی بستند و کاری کردند که ترکیه آنان را به مثابه یک تهدید بنگرد. آنان بر خطاهای بزرگ خود پافشاری کردند و حتی به دنبال آن بودند که الگوی کوبانی را در برخی شهرهای کوچک مناطق کردنشین ترکیه نیز پیاده کرده و شهرهای خودگردان ایجاد کنند. این اقدام نه تنها دینامیت زیر مذاکرات صلح ۲۰۱۳ گذاشت، بلکه موجب واکنش نظامی تند ترکیه شد و جان صدها جوان کُرد را گرفت. بنابراین تا زمانی که کردها در آن مناطق راهی برای تعامل با ترکیه پیدا نکنند، آب خوش از گلویشان پایین نخواهد رفت.

برخی تحلیلگران در ماه‌های گذشته از کاهش حضور ایران در سوریه گفته‌اند و گمانه‌زنی می‌کنند که نقش ایران در گفت‌وگوها و مذاکرات نیز در حال کاهش است. شما چنین برداشتی دارید؟

مجموعه‌ای از محذورات و موانع بر نقش منطقه‌ای ایران تأثیر گذاشته که شامل سوریه هم می‌شود. شرایط سخت ناشی از تحریم‌های آمریکا و وضعیت اقتصادی ما، فاکتورهای مهمی هستند. تمایل دارم به سه نکته مهم در این مورد اشاره کنم که هر کدام از آنها به نوعی بر اهداف و اقدامات ایران در سوریه اثرگذار است. ببینید! جغرافیا فاکتور بسیار مهمی است. ترکیه و سوریه ۹۰۰ کیلومتر مرز مشترک دارند و در حوزه‌های حساس و مهمی همچون کردها، اعراب، ترکمان‌ها، مدیترانه و چند مسئله دیگر منافع ترکیه و سوریه و حتی ترکیه و روسیه در هم تنیده شده‌اند و نباید انتظار داشته باشیم که ما نیز به همان اندازه اثرگذار باشیم. ایران در این پرونده با دولت برآمده از حزب بعث و تیم بشار اسد کار می‌کند اما نه تنها ترکیه، بلکه روسیه نیز با چندین طیف مختلف مخالف و غیرمخالف، همراه است. دیگر اینکه در همان مرز که عرض کردم، ترکیه در مسافتی به درازای بیش از چهارصد کیلومتر دیوارهای بتونی محافظ عجیب و غریبی ساخته که ما با این شرایط اقتصادی نمی‌توانیم به عنوان مثال در مرزهای شرقی‌مان چنین اقدامی انجام دهیم. منافع اقتصادی در تمام جنگ و صلح‌ها مهم و اثرگذار است و به باور من، منافع مشترکی که بین ترکیه و روسیه شکل گرفته، بسیار مهم است و مجموع این شرایط باعث می‌شود که در تحولات آتی، نقش شرکای آستانه به یک اندازه نباشد.

ادامه از صفحه اول

زلزله منجیل و درس مدیریت بحران

در روستای کبته در شمال غرب رودبار که محل عبور یکی از گسیختگی‌های سطحی گسل زمین‌لرزه‌ای نیز بود و در ۱۴کیلومتری کانون زمین‌لرزه قرار داشت تخریب کامل بافت روستایی رخ داد و حدود ۸۰درصد از ساکنان روستا کشته شدند و با وجود اینکه چند نفر از روستاییان باقی‌مانده موفق شدند بیش از ۳۰۰ نفر از اجساد قربانیان را از زیر آوار بیرون بکشند، بوی تعفن شدید منطقه را در هفته اول بعد از زلزله فراگرفت. در غرب رودبار در محل روستای پاکده از حدود ۴۰۰ نفر ساکنان روستا حدود ۳۰۰ نفر (۷۵درصد) کشته شدند. در شمال قزوین شهر رازمیان مرکز بخش الموت غربی و در فاصله ۷۴کیلومتری از رومرکز اکثریت خانه‌های گلی تخریب و از جمعیت حدود هزارنفری آن حدود۲۰۰ نفر (۲۰درصد) کشته شدند و در کوهین در ۵۰کیلومتری کانون و در مسیر منجیل به قزوین و بخش قاقازان از جمعیت هزارو۱۰۰ نفری آن حدود ۱۶۰ کشته (۱۵درصد) گزارش شد. در استان زنجان دو روستای آب‌بر و ده‌شیر که زمین‌لرزه در آنها شدت بیشتری داشته به کلی تخریب شدند و تعداد زیادی کشته و مجروح شدند. اکثر روستاهای طالقان دچار خسارات مالی زیادی شده و دام‌های زیادی از بین رفتند و شمار زیادی منازل مسکونی ویران شدند. ستاد حوادث غیرمترقبه ریاست‌جمهوری توسط دکتر «حمید میرزاده» معاون اجرائی رئیس‌جمهور وقت تشکیل شد و ۱۲ استاندار مأمور رسیدگی به این مناطق شدند و با تقسیم مناطق زلزله‌زده به ۱۲ بخش، هر استان به‌عنوان معین این بخش‌ها انتخاب شد. بررسی تلفات و میزان خرابی‌ها در محدوده رومرکزی زلزله منجیل نشان می‌دهد که اگر مطابق آمار سازمان برنامه در زلزله ۳۱ خرداد ۶۹ تلفات در حد ۱۵ هزارو۸۰۰ گزارش شد و بیشتر از آن نبود، به آن دلیل بود که پهنه رومرکزی در منطقه‌ای کوهستانی قرار داشت و جمع سه شهر منجیل، رودبار و لوشان و توابع آنها کمتر از ۱۵۰هزار نفر جمعیت داشت و به‌هرحال در پهنه رومرکزی تلفات به زیر ۲۰درصد رسید. اگر چنین رخدادی را بخواهیم برای گسل مشا شبیه‌سازی کنیم، بدیهی است که با توجه به پرجمعیت‌بودن استان تهران، هم درصد تلفات می‌تواند متفاوت باشد و هم نوع مشکلات قابل رخداد پیچیده‌تر از زلزله ۳۱ خرداد ۶۹ خواهد بود.

* **استاد پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله**

ادامه از صفحه ۴

دور جدید اعتراضات در هفت‌تپه؟

یکی از مواردی که درباره امید اسدبیگی گفته شده این است که با وثیقه‌گذاشتن یک محموله شکر در حال حاضر آزاد است. حسین آمیلی در این‌باره توضیح می‌دهد: تولیدکنندگان شکر اجازه دارند هرسال میزانی شکر هم وارد کرده و تسویه کنند. احتمالا از این محموله شکر استفاده شده است. در همه کارخانجات چغندری و نیشکری‌ها سهمیه واردات شکر دارند و مجوز واردات شکر به اندازه ۵۰درصد میزان تولیدشان را دارند. وقتی وارد می‌کنند، زیر نظر دولت تسویه می‌کنند و بعد هم آن را می‌فروشند.

سهام هفت‌تپه را به کارگران واگذار کنید

ماجرای مالکیت و مدیریت هفت‌تپه (به استثنای پرونده قضائی برای کارفرمایانش) در حوزه تولید و پرداخت حقوق نیروی کار به‌نوعی دیگر برای شرکت هپکو هم تکرار شده بود و در نهایت برای هپکو منجر به بازگشت مالکیت آن به دولت به صورت موقت شد. آیا برای هفت‌تپه هم باید منتظر همین روند باشیم. حسین آمیلی، سرپرست فعلی هفت‌تپه می‌گوید؛ فعلا هیچ صحبت و بحثی درباره تغییر مالکیت هفت‌تپه مطرح نیست مگر اینکه دادگاه در جریان صدور حکم برای امید اسدبیگی و مهرداد رستمی، درباره این موضوع تصمیمی بگیرد. یوسف بهمنی کارگر هفت‌تپه اما یک پیشنهاد را مطرح می‌کند. او می‌گوید: بعد از بازشدن پرونده قضائی برای اسدبیگی و شرکایش، فساد و ناکارآمدی و نداشتن اهلیت آنها که چند سال بود کارگران هفت‌تپه در جریان اعتراضاتشان بر آن تأکید می‌کردند، بحث مالکیت هفت‌تپه مطرح است. ما همان زمانی هم که کارخانه به بخش خصوصی (امید اسدبیگی و مهرداد رستمی) در حال انجام بود، مخالف این کار بودیم. الان هم ما برای تعیین تکلیف مدیریت و مالکیت هفت‌تپه یک حرف مشخص داریم و مطالبه‌مان را در جریان اعتراضات قبلی بارها عنوان کرده‌ایم و باز هم خواهیم گفت. ما نمی‌خواهیم هفت‌تپه خصوصی باشد. پیشنهاد ما این است که شرکت هفت‌تپه به شکل تعاونی اداره و سهام این شرکت به کارگران واگذار شود. هیچ‌کس به‌اندازه خود کارگران هفت‌تپه دلسوز و متعهد به تولید و سرپاماندن هفت‌تپه نیست، چون ما با این شرکت زندگی کرده‌ایم و روزی گذرانده‌ایم.